

мея по какъв начин да стане прехвърлянето на четата... Костадин Ваклидов беше агент на Българския комитет в Букурещ. От комитета беше ни казано, че ако някой от нас се изгуби, да отива при Ваклидов в Казанлък". Хаджидимитровият четник - Ачо Пиперов от Сопот, който между вр.Шипка и вр.Бузлуджа се отделя от четата, се добира до Казанлък, където Костадин Ваклидов го укрива и го препраща в родния му град.

Името на самия Христо Ваклидов се свързва с четническите действия от 1868 г. Разполагаме с единственото сведение на д-р Стамболски, който пише, че въстанието от 1868 г. било по внушение на поляка Шнайдер, при който Христо Ваклидов служил като агент на наблюдение на руското консулство.¹⁹

Вярно е, че цялостната дейност на Хр.Ваклидов е свързана и с родния град. Между 1874-77 г. когато Христо Ваклидов е сътрудник и редактор на в."Източно време", в Казанлък го разпространява Кутев. След Освобождението той работи като окръжен управител в Ст.Загора, Пазарджик, Сливен, Бургас, Министерството на финансите без да прекъсва връзките си с родното място.

Все около това време казанлъшкият емигрант в Букурещ Я.Г.Славков подарил на училището в Куленската махала на Казанлък течение на в."Въсток".²⁰

Друга казанлъшка фамилия емигранти са Енчеви. Родоначалникът им - Еню, е богат яхнаджия от Енина, който се преселва в Казанлък през 1851 г. Синовете му близнаци Димитър и Иван започват да учат във Висшето военно-медицинско училище в Цариград. Иван го завършва и става лекар. Но още в началото на обучението Димитър не може да понася медицинската практика и отива да учи в Русия. В началото - в Одеската духовна семинария, а след това завършва историко-филологическия факултет в Киев. В 1866 г. по настояване на Одеските българи става главен учител в Габровското училище. Близко до родния си край, той непрекъснато контактува с останалото в Казанлък семейство на брат си Стефан - баща на художника Иван Енчев -Видю. Всички нововъведения в Габровското училище при възможност са въведени и в Казанлък. В 1869 г. Дим.Енчев се жени за Антонина Дим. Мамарчева, внучка на Г.Мамарчев и се установява в Русе. Тук той е заподозрян в революционна дейност от турската власт и емигрира в гр.Мостар - Босна, където става руски вице-консул.

След една година Д.Енчев се завръща и се установяват в Търново. Човек с голяма култура, той оставя значително наследство от 35 статии. В Казанлъшко се получават вестниците и списанията в които той публикува: в."Македония", в."Право", в."Напредък", сп."Читалище", в."Ден", в."Турция", в."България". Освен това той превежда от руски учебни помагала, които достигат и до Казанлък - "Физическа география" (1873), "Космография"(1873) "Селско-стопанска неорганична химия"(1871) - първата в България. Вниманието му не е насочено случайно към тези помагала. В своите педагогически статии той набляга на полезното знание: "Де е следователно спасението? - пита той. - Нийде другаде освен в природата... Само изучаването на естествените науки, само реалните училища са нашето спасение и нашето бъдеще". Затова подготвя за българските училища такива учебници, а "сички риторики, метафизики, итики и тем подобни, фантастически, неприло-